Bahnhof Zoo

Vergane glorie op het station van Christiane F.

Achtergrond - 25 februari 2010 - Auteur: Katja Geelhoed

Het nieuwe Hauptbahnhof van Berlijn opende bijna vier jaar geleden haar deuren. Sindsdien is het voormalige hoofdstation Bahnhof Zoo niet meer wat het was.

Bahnhof Zoo roept bij velen vooral associaties op met Christiane F, het 14-jarige meisje dat in de jaren zeventig steeds verder afgleed in de drugsscene van West-Berlijn en zich prostitueerde om aan heroïne te komen. Twee journalisten tekenden haar verhaal in 1978 op. 'Wir Kinder vom Bahnhof Zoo' werd een internationale bestseller. Voor de Berlijners was Berlin Zoologischer Garten daarnaast jarenlang een van de belangrijkste treinknooppunten.

Al in 1884, twee jaar na de opening als S-Bahnstation, stopten hier, aan de Hardenberg Platz in Charlottenburg, de eerste treinen. Ten tijde van de Muur was dit het enige station in West-Berlijn waarvandaan treinen naar het Westen vertrokken. Overigens waren alle spoorlijnen in Berlijn, dus ook die van Zoo, in handen van de DDR. Die had het gebruikersrecht van de Deutsche Reichsbahn – de vooroorlogse spoorwegen - in handen gekregen. Na de val van de Muur bleef Bahnhof Zoo een belangrijke halte voor internationale treinen en andere intercity's.

Vanaf dit station reisden mensen naar München, Amsterdam en Parijs. Hier stroomden toeristen de stad binnen. Tot het nieuwe Hauptbahnhof op zondag 28 mei 2006 het stokje overnam. Dat was het einde van Bahnhof Zoo als intercitystation.

Gedrang

In de nacht van 27 op 28 mei 2006 legde een klein groepje mensen kransen op Bahnhof Zoo. Uit protest. Bondskanselier Angela Merkel had de avond ervoor, in aanwezigheid van zo'n duizend genodigden en met een groots vuurwerk, het Hauptbahnhof als nieuw centraal station van Berlijn geopend. Volgens haar stond dit nieuwe station voor een "modern, open en internationaal ingesteld land". De kransleggers vreesden juist dat het oude centrum rond Bahnhof Zoo zou veranderen in een provinciestad.

Het protest tegen de degradatie van het station beperkte zich niet tot het handjevol kransleggers. 140 duizend mensen zetten hun handtekening tegen de

opheffing van de intercityhalte. Op haar website somt het burgerinitiatief de bezwaren op: langere reistijden voor de bewoners van het oude centrum, omzetverlies voor de middenstand en toename van het autoverkeer.

Een bijkomend nadeel is volgens de actiegroep dat de eerste kennismaking van reizigers met Berlijn voortaan een ondergronds perron van Hauptbahnhof is. Toch was de aankomst op Bahnhof Zoo ook niet ideaal. Dat kwam niet zozeer door de aanwezigheid van verslaafden en daklozen. Het imago van drugs, criminaliteit en prostitutie bleef weliswaar aan Bahnhof Zoo kleven en verslaafden waren er nog steeds, maar het was al lang niet meer het station waar Christiane F. en haar vrienden hun tijd doorbrachten.

Wat Bahnhof Zoo vooral onaantrekkelijk maakte, was het gedrang. Het station was na de val van de Muur veel te klein geworden voor het grote aantal reizigers dat er gebruik van maakte. De twee perrons waarover het station beschikte, waren vaak overvol. Dit leidde ook volgens de Deutsche Bahn tot gevaarlijke situaties.

Leegte

Iedereen die voor 2006 wel eens heeft geprobeerd zich op Bahnhof Zoo met bagage en koffie in de hand een weg te banen door de mensenmenigte om een trein te halen, herkent het station niet meer terug. Neem je de S-Bahningang, dan valt het nog niet gelijk op. Voor de metro is het station nog steeds een belangrijk knooppunt. Hier lopen mensen in groten getale langs broodjeszaken, Body Shop en tijdschriftenwinkels. Maar zodra je de stationshal inslaat, bekruipt je een gevoel van vergane glorie. Op de vertrekborden staan geen verre oorden meer, maar plaatsen als Magdeburg, Frankfurt/Oder en Eisenhüttenstadt. Maar wat nog meer opvalt, is de leegte.

Het is zondagmiddag, het tijdstip waarop vroeger de stationshal en de perrons overladen waren met mensen. Nu kijkt een ouder echtpaar in een zee van ruimte waar het heen moet, een groepje jongeren slentert voorbij en een jong gezin loopt de trap op naar de verlaten perrons. Het lijkt alsof er helemaal geen treinen meer rijden.

Het ziet er niet naar uit dat hier snel verandering in komt. De burgemeester van het stadsdeel Charlottenburg/Wilmersdorf verzocht de Deutsche Bahn vorig jaar de intercity's weer op Bahnhof Zoo te laten stoppen. De Deutsche Bahn ziet daar niets in. Bahnhof Zoo, ooit hét station van Berlijn, blijft dus waarschijnlijk een station voor regionale treinen.

En Vera Christiane Felscherinow, zoals Christiane F. voluit heet? Volgens de laatste berichten uit 2008 strijdt zij nog steeds tegen haar drugsverslaving.

Katja Geelhoed is historica en werkt als freelance researcher voor onder meer voor de VPRO. Zij verblijft regelmatig in Berlijn.

Afbeeldingen: Katja Geelhoed

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/3069/bahnhof-zoo